

MOEDERMELK AFKOLVEN

INHOUD

01	Mama tovert melk!	4
02	Hoe vaak afkolven?	5
03	Kolven, de eerste dagen na de geboorte	6
04	Kolven, als de melk goed stroomt	7
05	Moedermelk opvangen en labelen	9
06	Moedermelk naar de baby brengen	10
07	Afcolfmateriaal reinigen	11
08	Verzorging van de borsten	11
09	Naar huis... wat heb ik nodig?	12
10	Moedermelk bewaren	15
11	Waar blijft die melk?	18
12	Borststuwning	19
13	Checklist	20
14	Kolfdagboek	21
15	Nuttige adressen	23

01 MAMA TOVERT MELK!

Je geeft borstvoeding en gaat afkolven. De vroedvrouwen en verpleegkundigen van de materniteit en de dienst Neonatale intensieve zorg helpen je graag op weg. Je kan bij hen terecht met al je vragen. Deze folder dient als geheugensteuntje.

Net na je bevalling komt een ingenieus systeem in werking dat ervoor zorgt dat je moedermelk gaat maken. Telkens je baby aan de borst drinkt, komt het hormoon prolactine vrij. Dit hormoon zorgt ervoor dat je melkklieren melk aanmaken. Hoe vaker je baby aan je borst drinkt, hoe vlugger en hoe meer moedermelk wordt gemaakt. Soms mag of kan een baby (nog) niet rechtstreeks aan de borst drinken. Dat wil gelukkig niet zeggen dat je geen borstvoeding kan geven! Door af te kolven zorg je ervoor dat er toch moedermelk gemaakt wordt, want ook dan komen die belangrijke hormonen vrij.

Als de baby niet aan de borst drinkt én je niet frequent kolft, zal de melkproductie niet goed op gang komen.

Wist je dat

... jouw melk, elk druppeltje ervan, goud waard is?

... moedermelk tijdens de eerste dagen extra veel antistoffen bevat?

02 HOE VAAK AFKOLVEN?

Om de melkproductie een ideale start te geven, raden we aan om, zeker de eerste 2 weken, 8 keer per 24 uur af te kolven. Net zo vaak als je baby zelf zou drinken.

De eerste keer afkolven kan al in het verloscomplex, kort na de geboorte. Zo vlug starten is positief voor het verdere verloop van de borstvoeding.

8 keer op 24 uur

Je kolft wanneer het voor jou het makkelijkst is. Sommige ouders vinden stipt om de drie uur afkolven het best. Andere ouders voelen zich beter bij een flexibel schema. Je hoeft geen 3 uur tussen 2 kolfbeurten te laten. Op een kalmer moment van de dag kan je vaker kolven, als het drukker is kan je iets meer tijd tussen laten.

Als je overdag frequenter kolft, kan je 's nachts éénmalig een wat langere pauze tussen 2 kolfbeurten inlassen.

Let op: meer dan 5 à 6 uur tussen 2 kolfbeurten laten heeft een negatief effect op je melkproductie.

03 KOLVEN, DE EERSTE DAGEN NA DE GEBOORTE

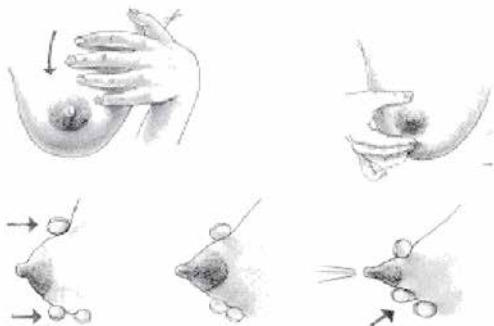
Als je net bent bevallen, is er nog niet veel melk. Dit is normaal.

Om de druppeltjes melk op te vangen en aan je baby te geven, kan je de eerste dagen met de hand afkolven.

Je vangt de druppeltjes melk op in een spuitje of potje dat je naar de dienst Neonatale intensieve zorg kan brengen.

Kolven met de hand

- ▲ Was je handen.
- ▲ Masseer je borst (dit zorgt ervoor dat de melk makkelijker loslaat).
- ▲ Plaats je duim en vingers rond de borst.
- ▲ Druk je vingers zacht richting je borstkas, zonder ze te verplaatsen.
- ▲ Druk het borstweefsel samen tussen je vingers, je maakt een rollende, zacht knedende beweging richting de tepel (niet knijpen!).
- ▲ Ontspan je vingers.
- ▲ Herhaal de beweging op een ritmische manier.
- ▲ Wissel frequent van zijde, bijvoorbeeld als de melkstream vermindert.

Je kolfzolang er melk komt. Is er nog geen melk, wat normaal is in de eerste dagen, kolf dan 5 à 10 minuutjes per borst.

TIP

Op de site www.uzgent.be vind je een filmpje over kolven met de hand (manueel kolven): typ in de zoekbalk 'kolven'. Klik vervolgens op de pagina 'Voeding van de baby'.

04 KOLVEN ALS DE MELK GOED STROOMT

Van zodra er meer melk is, kan het handig zijn om met een elektrisch afkolftoestel te werken. De meeste mama's vinden dat dit vlugger gaat.

Materiaal

- ▲ Zeep en/of ontsmettingsmiddel voor de handen
- ▲ Afkolftoestel
- ▲ Afkolfsetjes
- ▲ Steriele melkcontainers. Elke kolfbeurt gebruik je een nieuwe container.
- ▲ Etiketjes met de naam van je baby, de datum en het uur van kolven.
- ▲ Afwasmiddel om de afkolfsetjes af te wassen.
- ▲ Schone tetradoek of gewassen keukenhanddoek om de setjes na reiniging in te bewaren en te drogen.

Tijdens je verblijf op de materniteit kan je een afkolftoestel van de afdeling gebruiken. Dagelijks krijg je er ook nieuwe wegwerpafkolfsetjes. Na je ontslag uit materniteit zorg je zelf voor alle afkolf- en sterilisatiemateriaal (meer info op blz. 12: Naar huis ... wat heb ik nodig). Je mag je eigen toestel meebrengen naar Neonatale intensieve zorg om daar bij je baby te kolven. Melkcontainers worden er gratis ter beschikking gesteld.

Techniek

- ▲ Was of ontsmet je handen.
- ▲ Masseer de borst. Tepelstimulatie, warmte en kolven met de hand kunnen de toeschietreflex bevorderen.
- ▲ Start dubbelzijdig, je kolft beide borsten tegelijkertijd. Dit duurt minder lang en het stimuleert je productie beter.
- ▲ Gebruik je handen om druk uit te oefenen op de borst. Hierdoor zal je meer melk afkolven en beter stimuleren.
- ▲ Als 1 van beide borsten geen melk meer geeft, kan je enkelzijdig verder kolven. Je kan nu beide handen gebruiken om te masseren.
- ▲ Wissel frequent van zijde. Vaak merk je dat er na een korte pauze toch nog melk komt uit de borst die zoniet geen melk meer gaf.
- ▲ Ga door zolang de melk stroomt.

TIP

Op de site www.uzgent.be vind je een filmpje over kolven met de pomp om de productie optimaal te stimuleren: typ in de zoekbalk 'kolven'. Klik vervolgens op de pagina 'Voeding van de baby'.

De zuigkracht van het toestel pas je aan naar eigen aanvoelen: het mag goed aanzuigen maar geen pijn doen. Je kolft zolang de melk loopt of gedurende 10 tot 15 minuten indien je nog niet veel melk hebt.

Sommige afkolftoestellen op materniteit zijn voorzien van een 'initiate'-programma. Dit kan je gebruiken tot de vijfde dag na de bevalling. Na de vijfde dag, of van zodra je meer dan 20 ml per keer afkolft, schakel je over op het standaard 'maintain'-programma. De vroedvrouw zal je meer uitleg geven.

05 MOEDERMELK OPVANGEN EN LABELLEN

Je kan een voedingslepeltje, -spuitje of melkcontainer gebruiken om de druppels melk op te vangen. Was of ontsmet je handen voordat je de melk manipuleert, zorg voor zuivere recipiënten en een proper werkblad.

De spuitjes en melkcontainers worden gelabeld met:

- ▲ de naam en het adremanummer van je baby. Gebruik bij voorkeur voorgedrukte etiketjes. Die kan je krijgen aan de receptie op de afdeling Neonatale intensieve zorg of op de kraamafdeling.
- ▲ de datum en het uur van afkolven.

Wist je dat

- ... moedermelk wel 200 verschillende stoffen bevat?
- ... moedermelk erg waardevol is voor de ontwikkeling van je baby's immuunsysteem en spijsverteringstelsel?

06 MOEDERMELK NAAR DE BABY BRENGEN

Je baby ligt bij jou op de kamer

Je geeft de vers afgekolfdde melk via een spuitje of lepeltje aan je baby. Als je de melk niet onmiddellijk kan geven, wordt ze in de koelkast van de melkkeuken op de materniteit bewaard.

Je kolft in het UZ. Je baby verblijft op Neonatale intensieve zorg

De moedermelk wordt naar je baby op de NIZ gebracht. Moedermelk die afgekolfd is binnen het UZ geven we graag vers. Als de melk niet onmiddellijk kan gebruikt worden, wordt ze gekoeld of ingevroren om later te gebruiken. Je brengt de afgekolfdde melk zo snel mogelijk naar de NIZ. Kan dat niet direct, dan plaats je de melk in de koelkast van de melkkeuken op de materniteit. De logistiek medewerkers zorgen er dan voor dat je melk naar de NIZ gebracht wordt. De verpleegkundige van Neonatale intensieve zorg kan je vragen de vers afgekolfdde melk over verschillende kleinere porties te verdelen.

Je kolft thuis. Je baby verblijft nog op Neonatale intensieve zorg

Plaats de moedermelk zo snel mogelijk in de diepvriezer. Verdeel de in te vriezen moedermelk in porties van maximum 50ml. Zo kunnen we ze in het ziekenhuis makkelijk ontdooien en gaat weinig melk verloren. Ingevroren moedermelk transporteer je in een koelbox of koeltas met koelelementen naar het ziekenhuis.

Meer info zie hoofdstuk: Moedermelk bewaren

Wist je dat

- ... we ervoor zorgen dat je baby je moedermelk onder de ideale omstandigheden krijgt?
- ... moedermelk voor de allerkleinste* kinderen extra gecontroleerd wordt?
- ... we voor hen de moedermelk soms kweken en pasteuriseren?

* kinderen met een postmenstruele leeftijd (PML) minder dan 32 weken. Een baby die 5 dagen geleden geboren werd na een zwangerschapsduur van 30 weken en 1 dag, heeft vandaag een PML van 30+6.

07 AFKOLFMATERIAAL REINIGEN

Was het afkolfsetje (schild en koppelstuk) grondig af met afwasmiddel en warm water. Spoel het nadien goed af en bewaar het hygiënisch, bijvoorbeeld tussen twee gewassen en gestreken tetraluiers of handdoeken.

Op de kraamafdeling krijg je elke dag nieuwe wegwerp afkolfsetjes en melkcontainers, die je 24 uur kan gebruiken.

Als je een herbruikbare set gebruikt voor je baby op Neonatale intensieve zorg, is het belangrijk de afkolfset na het afwassen ook te steriliseren. Je kan steriliseren op verschillende manieren: in een kookpot, in een stoomsterilisator (elektrisch of voor de microgolfoven), ...

Specifiek voor afkolfmateriaal zijn er sterilisatiezakjes beschikbaar waarmee je makkelijk buitenshuis kan steriliseren in een microgolfoven.

08 VERZORGING VAN DE BORSTEN

Voor borsten, tepelhof en tepel is een normale lichaamshygiëne voldoende. Wassen met water volstaat. Vermijd zeep, dit droogt de huid uit. Een zeepvrije waslotion of -olie kan wel.

Draag een goed passende, niet-knellende beha die voldoende steun biedt. Houd de tepels droog. Melkverlies kan je opvangen met een borstcompres. Die vervang je zodra het vochtig is.

09 NAAR HUIS... WAT HEB IK NODIG?

Afcolftoestel

Er zijn verschillende afcolftoestellen op de markt, variërend van handpompjes tot elektrische toestellen. De keuze van toestel is afhankelijk van het doel van het afcolven.

Frequent tot fulltime kolven in de eerste weken na de geboorte: de melkproductie is nog niet op peil

De eerste weken na de geboorte bouw je de melkproductie op. Het is belangrijk om een toestel te gebruiken dat daarvoor is ontworpen.

Ouders die de materniteit verlaten raden we aan om een professioneel dubbelzijdig, elektrisch tweefasetoestel te huren. Met dit toestel wordt de productie het makkelijkst opgedreven. De toestellen zijn ontworpen om zeer frequent te kolven en je kan zowel de snelheid als de zuigkracht aanpassen.

Voorbeelden van een professioneel tweefasetoestel:

- ▲ Medela symphony: je kan dit toestel huren via de apotheek (CNK code 2485-027) of via sommige thuiszorgwinkels (zie www.medela.be > winkelzoeker > optie 'huren Symphony').

Medela symphony

- ▲ Ardo Carum: te huur via de thuiszorgwinkel van de CM.

Ardo Carum

Afcolven, enkele weken na geboorte: de melkproductie is goed op peil

Ouders die fulltime afcolven kunnen met bovenstaande toestellen verder colven.

Afcolven als de melkproductie op peil is kan ook met **een lichter (al dan niet dubbelzijdig) tweefasetoestel**. Deze toestellen zijn minder geschikt om fulltime te colven (lichtere motor) of om de productie op te drijven. Deze afkolftoestellen zijn wel geschikt voor mama's die 1 à 2 keer per dag colven, bijvoorbeeld op het werk.

Voorbeelden tweefasetoestel: Ardo calypso double, Medela freestyle, Medela maxi swing, Horigen chicture, Philips Avent, Lansinoh dubbele kolf. In sommige speciaalzaken kan je deze toestellen uittesten voor je ze koopt. Ze zijn niet te huur.

Medela freestyle

Medela swing maxi

Ardo calypso double

Horigen chicture

Philips avent

Lansinoh (smartpomp)

Let op met tweedehandstoestellen: niet elk toestel heeft een externe filter. Daardoor bestaat het risico op bacterie- of schimmelvorming in het motorblok als gevolg van minuscule melkrestjes.

Lansinoh handkolf

De melkproductie is goed op gang, mama kolft slechts af en toe

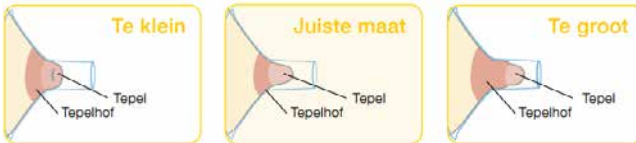
Voor uitzonderlijk, niet-dagelijks gebruik kan een handpompje volstaan.

Voorbeeld: Lansinoh handkolf

Schildjes en flessen

Naast het toestel heb je afkolfsetjes en flessen nodig. Een afkolfset bestaat uit een borstschild en koppeling voor fles. De afkolfsetjes kan je niet huren, die koop je aan.

Het is niet aan te raden de wegwerpsetjes uit het ziekenhuis thuis verder te gebruiken. Deze zijn **niet** ontworpen om te steriliseren of langer dan 24 uur te gebruiken. Bij langdurig gebruik kunnen vervormingen/beschadigingen optreden met verminderde zuigkracht als gevolg. Op die manier werkt het toestel niet efficiënt en kan dit resulteren in een minder goede melkproductie.

Bron: Medela

Borstschilden bestaan in verschillende maten. Als een borstschild te groot of te klein is, kan kolven pijnlijk of minder efficiënt zijn. De maat wordt bepaald door de grootte van de tepel, niet door de cupmaat. Gebruik de juiste maat:

- ▲ Je tepel kan vrij heen en weer bewegen in de schacht, zonder er tegen te schuren.
- ▲ Enkel je tepel wordt in de schacht gezogen en je tepelhof niet/nauwelijks.
- ▲ Je tepel verkleurt niet rood of wit.

De gekolfde melk wordt opgevangen en bewaard in een fles. Bij opname op Neonatale intensieve zorg krijg je gratis flesjes op de afdeling. Hoewel er speciale diepvrieszakjes bestaan voor moedermelk, vragen we om deze niet te gebruiken om je melk mee te brengen naar het ziekenhuis. Tijdens het transport kunnen de zakjes beschadigd raken, waardoor ze gaan lekken.

10 MOEDERMELK BEWAREN

	Thuis	Ziekenhuis
kamertemperatuur (18-25°C)	max 4 uur	max 2 uur
koelkast (0-4°C)	max 72 uur	max 48 uur
vriesvakje koelkast	2 weken	/
diepvries (-18°C)	3 maanden	3 maanden
diepvries (-20°C)	6 maanden	

Thuis

Moedermelk bewaren op kamertemperatuur (18° tot 25°C)

Vers afgekolfde moedermelk kan veilig bewaard worden op kamertemperatuur tot de volgende voeding (max. 4 uur). De antistoffen in de melk vernietigen de aanwezige bacteriën.

Moedermelk bewaren in de koelkast (0° tot 4°C)

Vers afgekolfde moedermelk kan maximum 72 uur bewaard worden in de koelkast. Het flesje moet in het midden en achteraan in de koelkast bewaard worden. Als de moedermelk binnen deze termijn niet zal gebruikt worden, is zo vlug mogelijk invriezen de beste oplossing.

Moedermelk bewaren in de diepvriezer

Hoe lang je de melk kan bewaren, is afhankelijk van het soort diepvriezer (zie tabel)

In het ziekenhuis

In het ziekenhuis gelden strengere normen voor de bewaring van voeding.

Moedermelk bewaren op kamertemperatuur (18° tot 25°C)

In ons ziekenhuis mag vers afgekolfde melk 2 uur bewaard worden op kamertemperatuur. Melk die na die 2 uur niet werd opgedronken, wordt weggegooid. Moedermelk die niet direct zal worden gegeven, wordt best zo vlug mogelijk in de koelkast bewaard.

Moedermelk bewaren in de koelkast (1° tot 4°C)

Vers afgekolfdde moedermelk mag tot 48u in de koelkast bewaard worden.

Er is een koelkast in de melkkeuken van de materniteit die je kan gebruiken om moedermelk te koelen. Als de moedermelk binnen de 24 uur niet gebruikt zal worden, is zo vlug mogelijk invriezen de beste oplossing.

Moedermelk bewaren in de diepvriezer

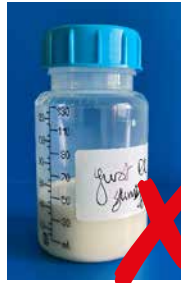
In het ziekenhuis kan je de melk 3 maanden bewaren in de diepvries.

Aandachtspunten bij invriezen moedermelk

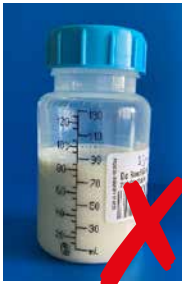

Correct gelabeld

- ▲ Naam en adrema-nummer baby
- ▲ Gedrukt etiket
- ▲ Ur van afkolven
- ▲ Flesje werd rechtop ingevroren
- ▲ Max. 50 ml per fles

Geen onleesbaar etiket gebruiken

Te grote portie

Grotere volumes melk verdeel je over meerdere flesjes tot max. 50 ml.

Geen speentjes om de fles af te sluiten

Label niet boven de gradatie op de fles kleven

Niet schuin invriezen

Geen bewaarzakjes gebruiken

Moedermelk ontdooien en verwarmen

Wist je dat

... de kleur van je moedermelk varieert? Soms is ze waterachtig wit, soms lijkt ze oranje en soms heeft ze zelfs een blauwe schijn. De kleur verandert niets aan de goede eigenschappen van moedermelk.

Moedermelk ontdooit het best langzaam: in de koelkast of onder stromend water van koud naar lauwwarm. Bij ontdooid moedermelk zijn de vetten van het waterige deel gescheiden. Zwenk de melk zachtjes om ze terug te mengen. Vermijd schudden.

Moedermelk verwarmen tot kamertemperatuur is voldoende. Wil je het toch warmer, beperk dan de tijd van het opwarmen (max. 15 min). Opwarmen kan onder stromend water of in een flessenwarmer. Moedermelk wordt beter niet opgewarmd in de microgolfoven. Controleer steeds de temperatuur vóór toediening. Ontdooid moedermelk mag 24 uur in de koelkast bewaard worden.

Moedermelk transporteren

Thuis afgekolfd moedermelk voor een baby op Neonatale intensieve zorg vries je steeds in.

Breng de ingevroren flessen melk naar het ziekenhuis in een koeltas met koelementen zodat de melk ingevroren blijft tijdens het transport.

Plaats de melk bij aankomst in de diepvries van de Neonatale intensieve zorg.

11 WAAR BLIJFT DIE MELK?

Veel mama's maken zich zorgen over hun melkproductie. Sommige mama's hebben de eerste dagen het idee dat het nooit zal goed komen met de borstvoeding.

Weet dat het normaal is dat de melkproductie pas na een paar dagen goed op gang komt.

Hieronder enkele tips:

- ▲ Hoe vaker per dag je kolft, hoe vlugger de productie zal stijgen.
- ▲ Door vaak te kolven de eerste weken, zal de productie op termijn ook hoger liggen.
- ▲ Probeer je te ontspannen tijdens het afkolven (stress belemmert de toeschietreflex).
- ▲ Je kan ervoor kiezen dicht bij je baby te kolven, naast het bed of bij de couveuse.
- ▲ Zorg voor veel huid-op-huidcontact met je baby, als de toestand van je kindje dit toelaat.
- ▲ Zoek een prettige omgeving om te kolven. Bekijk foto's of een video van je baby tijdens het kolven.
- ▲ Installeer je comfortabel en zorg voor een warme omgevingstemperatuur.
- ▲ Dubbelzijdig kolven stimuleert beter.
- ▲ Voor het kolven warmte aanbrengen, masseren en/of kolven met de hand, kan de toeschietreflex bevorderen.

12 BORSTSTUWING

Na enkele dagen afkolven kunnen beide borsten gestuwd aanvoelen. Die spanning ontstaat doordat er meer melk aangemaakt wordt. Je kan gewoon verder blijven kolven. De stuwing vermindert vanzelf na enkele dagen.

Bij erge stuwing is kolven soms moeilijk: de melk lijkt vast te zitten in de borst. De melk zal vlotter loskomen als je vooraf warme vochtige compressen of een opgewarmd cold/hot-pack op de borst legt en masseert. Lukt dit niet, vraag dan hulp.

Bij een borstontsteking voelt de borst (meestal maar 1 borst) ook gestuwd aan. De borst ziet rood, soms voelt de mama zich griepiger en heeft ze koorts. Het is belangrijk om bij een vermoeden van een borstontsteking onmiddellijk hulp te vragen van bijvoorbeeld een zelfstandige vroedvrouw. Blijven kolven is belangrijk omdat melkstase (stilstand van de melk in de borst) meestal de oorzaak van een borstontsteking is. Als een borstontsteking blijft aanhouden, is een bezoek aan de arts aan te raden. Je kan wel verder borstvoeding geven. Als medicatie noodzakelijk is, vraag dan naar een geneesmiddel dat je mag innemen als je borstvoeding geeft.

Wist je dat

... stress de toeschietreflex belemmert?

... kolven vlakbij je baby of op een rustige plekje met een foto bij de hand de melk makkelijker laat stromen en stuwing makkelijker oplost?

13 CHECKLIST

Deze checklist vul je zelf en/of samen met de vroedvrouw of verpleegkundige in.

	Ok: dit weet ik, dit is geregeld.
Kolven met de hand	
Elektrisch kolven	
Soorten afkolftoestellen	
Juiste afkolfschild	
Huur toestel	
Materiaal reinigen	
Melk bewaren	
Melk vervoeren	
Productie beïnvloeden	
Hulplijnen	

Zelfstandige vroedvrouw en/of lactatiekundige die je thuis verder zal opvolgen:

Naam

Telefoonnummer

14 KOLFDAGBOEK

Hier vind je een kolfdagboek. Een handige manier om bij te houden wanneer en hoeveel je kolfdde. Op www.uzgent.be kan je een digitale versie downloaden. Online vind je handige gratis apps om borstvoedingen of kolfbeurten bij te houden op je smartphone.

KOLFDAGBOEK					
datum : / /			datum : / /		
Uur	Kolven/Aanleggen	#ml	Uur	Kolven/Aanleggen	#ml
	Totaal			Totaal	

KOLFDAGBOEK					
datum : / /			datum : / /		
Uur	Kolven/Aanleggen	#ml	Uur	Kolven/Aanleggen	#ml
	Totaal			Totaal	

15 NUTTIGE ADRESSEN

UZ Gent

Materniteit

Tel. 09 332 20 43

Lactatiekundige Materniteit

Tel. 09 332 24 36

lactatiekundige@uzgent.be

Neonatale intensieve zorg

Tel. 09 332 35 37

Lactatiekundige NIZ

bvneonatalogie@uzgent.be

Vlaamse Beroepsorganisatie Vroedvrouwen

Zelfstandige vroedvrouwen en/of lactatiekundigen in je buurt: www.vroedvrouwen.be.

Begeleiding van borstvoeding

Je kan voor de begeleiding van je borstvoeding steeds terecht bij een zelfstandige vroedvrouw, maar ook via andere kanalen kan je hulp en informatie krijgen. Onderstaande organisaties kunnen zowel uit professionele hulpverleners (vroedvrouwen, lactatiekundigen) als ervaringsdeskundigen (moeders met ruime borstvoedingservaring, vrijwilligers) bestaan (niet-exhaustieve lijst).

Belgische Vereniging van Lactatiekundigen

www.bvl-borstvoeding.be.

Vzw Borstvoeding

www.vzwborstvoeding.be.

La Leche League Vlaanderen

www.lalecheleague.be

Vereniging voor Begeleiding en Bevordering van Borstvoeding

www.vbbb.be

Expertisecentra voor kraamzorg

Expertisecentra verschaffen naast thuiszorg door vroedvrouwen en kraamverzorgenden ook extra diensten, zoals een telefonische infolijn, soms een winkel/uitleenbalie (vb. kolftoestel), organisatie van cursussen/workshops, ...

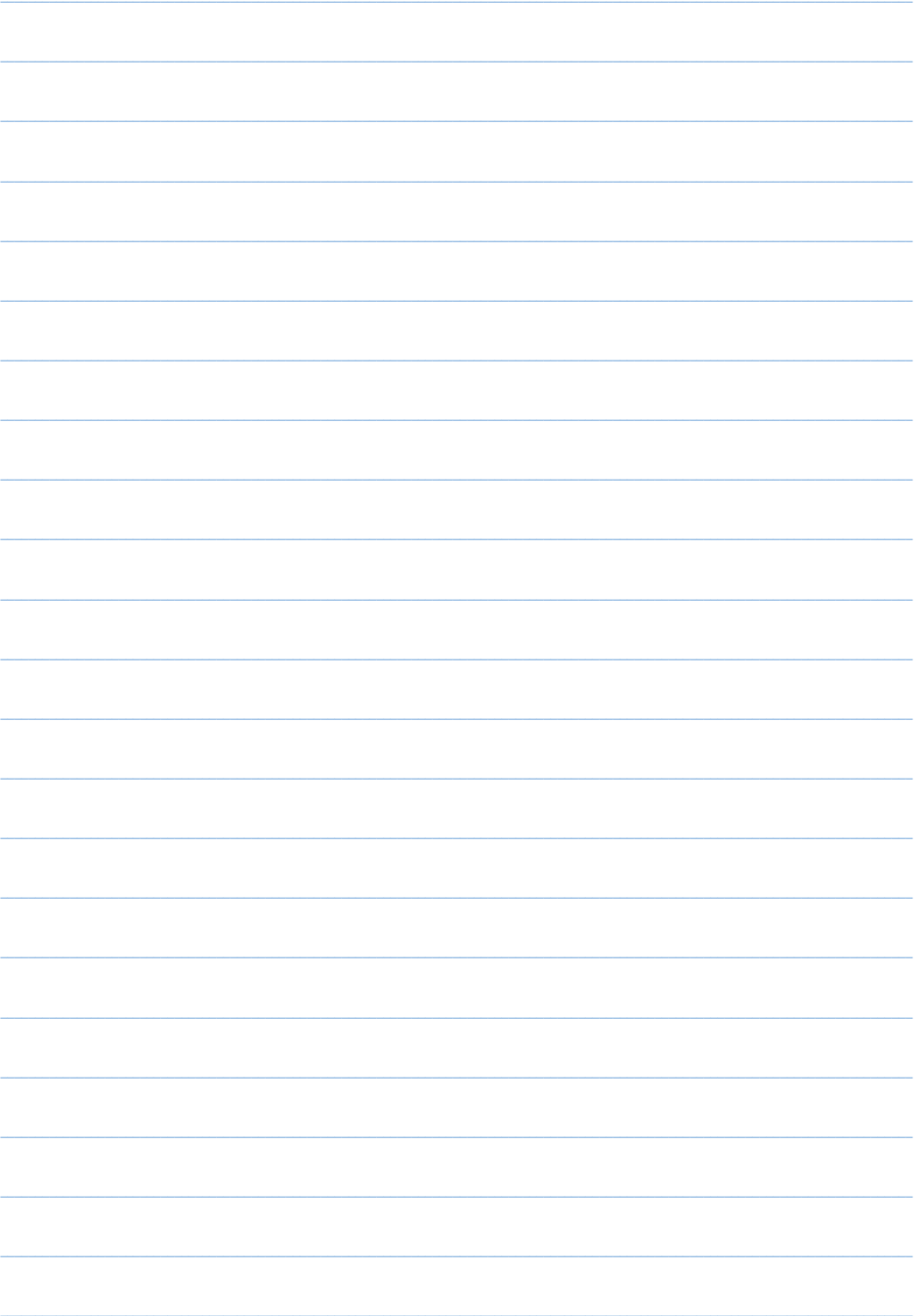
Alle info en regionale adressen op: www.expertisecentrakraamzorg.be

Kind en Gezin

Kind en Gezin is een door de overheid gesubsidieerde organisatie. Haar missie is om samen met haar partners, voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is of opgroeit, zoveel mogelijk kansen te creëren. Ook op hun website vind je veel informatie terug.

www.kindengezin.be.

Tel. (Brussel) 02 533 12 11 - Infolijn 078 15 01 00

Materniteit

T +32 (0)9 332 20 43

www.uzgent.be/materniteit

Neonatale intensieve zorg

T +32 (0)9 332 35 37

www.uzgent.be/neonatale-intensieve-zorg

Lactatiekundige

T +32 (0)9 332 24 36

Deze brochure werd enkel ontwikkeld voor gebruik binnen het UZ Gent. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het UZ Gent.

Universitair Ziekenhuis Gent

C. Heymanslaan 10 | B 9000 Gent

T +32 (0)9 332 21 11 | E info@uzgent.be

www.uzgent.be

Volg ons op

